

15 Ђурђевак

за децу и омладину српске мањине у Чешкој републици

мај-јун 2010.

цена 30 Кр

B

Jz

ВЕВЕРИЦА И ПЧЕЛИЦА

Нека пчелица је била много жедна. Слете на поток да се напије воде. Стаде на један камен и поче : срк, срк, срк! Али беше се много нагнула, па се оклизну и паде у воду.

-Јао, јао помозите! - звала је пчелица.

Опази то једна веверица на дрвету, па одломи гранчицу и пружи је несретној пчелици:

- Хеј, пчелице, држи се! - повика веверица.

Пчелица полако, полако, попе се на грнчицу и осуши крила. Затим се лепо захвали и одлете.

Други пут је неки ловац пролазио кроз шуму. Угледао је веверицу на дрвету и нанишанио пушком да је убије. Веверица се уплашила.

Али је то видела она пчелица која је ту скупљала мед на једном цвету. Па тако пчелица брзо слете ловцу на руку, па на нос: зуу, зуу!

- Јој! - уплаши се ловац да га пчела не уједе и баци пушку. А веверица хоп, хоп, хоп и што пре побеже.

Тако су веверица и пчелица постале пријатељице.

ФРУШКА ГОРА

Фрушка гора је усамљена планина у Панонској низији. Према југу и северу Фрушка гора је јако разуђена планинским и речним токовима, при чему се од главног уског гребена пружају бочни гребени најчешће са врло стрмим падинама.

Назив националног парка потиче од имена истоимене планине. Фрушка гора је проглашена за национални парк 1960. године, у циљу обезбеђења трајне заштите и унапређења њених природних вредности и лепота.

Локација, специфична геолошка историја, различити микро-климатски услови чине ову планину веома интересантном и важном за различите научне области. Захваљујући јединственим и веома бројним фосилним остацима флоре и фауне Фрушка гора се назива и "огледалом геолошке прошлости".

Основна карактеристика ове области је постојање бројних угрожених, ретких и заштићених биљних и животињских врста. Пашњаци и плодно земљиште, виногради и воћњаци, украшавају падине и ниже делове Фрушке горе, док су површине које се налазе изнад 300 метара надморске висине покривене густим, листопадним шумама. Посебну вредност и бисер Фрушке горе представља 17 православних манастира, познатих по специфичној архитектури, богатим ризницама, библиотекама и фрескама. Фрушка гора такође крије и бројне археолошке локалитете из праисторијског и историјског периода.

Захваљујући богатству природних ресурса, предивним пејзажима, изузетној лепоти ове планине, Фрушка гора је идеално место за одмор и рекреацију. Национални парк Фрушка гора је члан Федерације националних паркова Европе - ЕУРОПАРК.

До Националног парка Фрушка гора може се доћи из три правца:

- Из правца Новог Сада, пут за Руму води кроз Петроварадин и Сремску Каменицу ка Иришком венцу (удаљеном 16 км од Новог Сада), познатом излетишту одакле се лако може стићи до Змајевца, Хопова, Крушедола, Поповице и других излетишта.
- Путем који пролази кроз Сремску Каменицу иде узводно поред Дунава ка Беоцину, пролази кроз Церевић (удаљен 18 км од Новог Сада) и након неколико километара стиже на Тестеру и Андревље - чувена туристичка места на Фрушкој гори.

- И трећа могућност: с пута Нови Сад - Београд скретањем ка Сремским Карловцима, чувеном историјском месту, често званом и српска Атина. Из Карловаца пут води кроз живописне пределе украшене виноградима, воћњацима и шумом, до Стражилова, једног од најпопуларнијих и најпосећенијих излетишта.

Ловиште Националног парка Фрушка гора обухвата површину од 22420 ха и састоји се од затвореног и отвореног дела. Већи део ловишта располаже правилно распоређеним извориштима воде, што додатно поспешује узгој дивљачи на овом подручју. Ловиште је брдског типа у коме се поред аутохтоних врста (европски јелен, дивља свиња, срна и зец) налазе и донете врсте дивљаци (муфлон и јелен лопатар) које се узгајају у резервату Ворово.

На подручју Националног парка Фрушка гора налазе се три вештачке акумулације. "Сот" код насеља Сот величине 22 ха, "Бруја" код насеља Ердевик (15 ха) и "Мохарац" (60 ха) такође код насеља Ердевик. Воде акумулација богате су шаранским и другим врстама риба (шаран, деверика, црвенперка, карас, амур, сом, штука, бодорка, лињак).

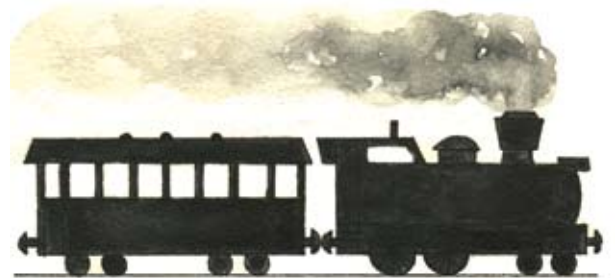

J j

напиши штампаним и писаним словима
имена насликаних предмета:

B b

ЗУНЗАРИНА ПАЛАТА

Чика Брана Цветковић

Путем села Криводола
лончар тера пуна кола
одабране робе нове:
лонце, чанке и ћупове.
Биће вашар, па је згода
све грнчару да распрода.
Ал' некако на по пута,
да л' по срећи ил' несрећи,
један лонац понајвећи
скотрља се, одскакута,
док не нађе траву меку
у јендеку.
Кад престаде да се креће,
око њега већ облеће
крупна мува, баш Зунзара,
и види се да се стара
да питања реши многа:
да л' под лонцем има кога,
да л' је читав, па је копка
да то није каква клопка.
Све прегледа, па ће рећи:
- Нисам знала да ћу стећи
на данашњи дан
тако диван стан!
- Нећу више да се патим!"
И под лонац уђе затим.
Није прошло по минута,
а долете озго, с пута,
млад комарац танка струка,
такозвани Зујић Зука,
па на лонац лако стаде
и питање зуком даде:
- Молим лепо, рад сам знати
ко станује у палати?
Изнутра се чују речи
да сав лонац чисто звечи:
- Ко станује? Једна муха,
ја Зунзара плаворуха.
А ви ко сте, драги госте?
- Зујић Зука,
млад комарац танка струка.
- Просторије ове моје
до воље вам, ево, стоје,
сматрајте их као своје.
И тако су били двоје.
Ал' не прође два минута
а из њиве доскакута

мишић Мицко Свебигричко,
све четири диже стопе
и на нов се лонац попе.
Да му стање буде јасно,
он цијуком пита гласно:
- Молим лепо, рад сам знати
ко станује у палати?
- Ко станује? Једна муха,
ја Зунзара плаворуха
и комарац танка струка,
такозвани Зујић Зука.
А ви ко сте, драги госте?
- Мишић Мицко Свебигричко.
- Па изволт'е крај нас двоје
и сматрајте све к'о своје.
И сад их је било троје.
Одмах затим, у два скока,
стиже жаба буљоока,
па на лонац ухо меће,
тихо куца и крекеће:
- Молим лепо, смем ли знати
ко станује у палати?
- Ко станује? Једна муха,
ја Зунзара плаворуха,
млад комарац танка струка,
такозвани Зујић Зука
и миш Мицко Свебигричко.
А ви ко сте, драги госте?
- Слаба жаба Крекетуша Пунигуша.
- Па изволт'е крај нас троје
и сматрајте све к'о своје,
јер и ми смо дошли скоро.
И сад их је већ четворо.
А чим први сутон паде,
ето зеке са ливаде,
па опрезно лонцу ступа

и шапицом тихо лупа:
- Молим лепо, смем ли знати
ко станује у палати?
- Ко станује? Крпна муха,
ја Зунзара плаворуха,
млад комарац танка струка,
такозвани Зујић Зука,
мишић Мицко Свебигричко
и још слаба једна жаба
Крекетуша Пунигуша.
А ви ко сте, драги госте?
- Ја Зечињак Купушњак.
- Добро дошли нашем јату,
па изволт'е у палату,
сматрајте је као своју.
Петоро их већ на броју.
Тако редом сви се брину
за палату Зунзарину.
Чак и медвед поднадуо
у шуми је за њу чуо,
па се тромо на пут диже,
у по ноћи лонцу стиже,
па замумла страшно, јако,
да је лонац све одскак'о:
- Молим лепо, рад сам знати
ко станује у палати?
- Ко станује? Крпна муха,
ја Зунзара плаворуха,
млад комарац танка струка,
такозвани Зујић Зука,
мишић Мицко Свебигричко,
слаба жаба Крекетуша Пунигуша
и Зечињак Купушњак.
А ви ко сте, драги госте?
- Ја сам Медо Медењак,
а из шуме идем чак,
уморих се, нисам лак,
ишао сам све на зор,
морам сести на ваш двор.
Уплаши се друштво цело,
јер медино тешко тело
згњечило би њих зацело,
па су зато к'о на крили
излетели за час тили.
И веома мудри били.
Јер када је меда сео,
срушио се дворац цео.

Блуна - бели риболовац

Једна од најлепших морских птица, блуна (*Morus bassanus*), највећи део живота проводи надлећући водена пространства. Примерци ове крилате лепотице могу се видети изнад северног Атлантика и вода Медитерана. На копно долази само током сезоне гнежђења, када се окупљају у колонијама, на литицама уз обалу. У Северној Америци, на територији Канаде, постоји шест великих колонија, док на источним обалама Атлантика има тридесетак, почев од Норвешке, преко Бретање у Француској, до севера Африке. Од осталих морских птица блуна се разликује и издалека, захваљујући својој величини и карактеристичном начину лова. У потрази за храном – рибом и сипама, блуне се окупљају у велика јата, понекад и од неколико стотина птица. Кад се, са висине од четрдесетак метара, брзином која достиже и до стотину километара на час, спуште ка води како би уловиле плен, у стању су да зароне дубље од других морских птица. Служећи се крилима и ногама на којима имају пловне кожице, спуштају се на дубине веће од двадесет метара.

Када хране нема довољно, блуне облећу рибарске и туристичке бродове не би ли се домогле отпадака бачених са палубе. Тада се изблиза може видети како изгледају. Перје им је снежнобело, само су им пера на глави и врату жућкаста, а на крајевима крила црна. Очи и ноге су им плавосиве, исте боје као и дуг оштар кљун, прилагођен риболову. Одрасле птице високе су око један метар и тешке од два и по до три и по килограма. Њихова раширена крила достижу распон од метар и осамдесет сантиметара.

Блуна лето проводе изнад хладних дубина океана, док се током зиме селе у топлије крајеве. Први пут се паре тек када наврше пет до шест година, а парови који се тада спаре најчешће остају заједно до смрти. Место за свијање гнезда проналази мужјак и тресући главом дозива женку да му се придружи. Пар се „поздравља“ машући крилима, куцкајући се кљуновима и клањајући се једно другом. На тлу или на испусту на стени мужјак подиже гомилу од травки, морске траве, перја и земље, слепљујући материјал сопственим изметом. Пар годинама користи исто гнездо, које се временом, како га мужјак поправља и дограђује, претвара у малу кулу.

Женка годишње снесе само једно јаје, на којем лежи на смену са мужјаком. После шест седмица из њега ће се испилити младунче пре-кривено браонкастим паперјем. О младунчету брину оба родитеља, која му доносе храну све док не полети, за шта је потребно чак три месеца. Младе блуне разликоваће се од одраслих све док и саме не постану полно зреле – тек тада ће изгубити и последње трагове браонкастог перја и постати блиставобеле.

*остале
занимљиве чланке
из овог броја
можете
прочитати
у штампаном
издању
часописа
Ђурђевак*

Здењек Скленарж, Калиграфија, 1975

Ђурђевак¹⁵

Ђурђевак, часопис за децу и омладину
српске мањине у Чешкој републици.
регистровано у Министарству културе
Чешке републике МК ЧР Е 18563 ISSN
1803-5655

Издавач: СРПСКО УДРУЖЕЊЕ СВ. САВА, удружење српске мањине у Чешкој републици. Концепција и избор текстова: М-р БРАНКА КУБЕШ. © Корица и ликовно решење: Бранка Радојковић, Лектор и коректор: Гордана Бојовић и редакција, Компјутерска обрада и припрема: Графичко студио V.M.V.cz s.r.o, штампа: ТХБ Хавличков Брод - Излази шест пута годишње.

Адреса уредништва: СРПСКО УДРУЖЕЊЕ СВ. САВА Дом народних мањина, Воцелова 3, 120 00 Праг 2, тел. 221419824, 221419825, 222232630, Е-маил: ss.sv.sava@centrum.cz, ss.sv.sava@gmail.com, srpska.rec@seznam.cz жиро рачун: 185565146/0300 - Poštovní spořitelna ČSOB **www: sv-sava.cz**